

หัวใจชายหนุ่ม

ผู้แต่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้นามปากกาว่า “รามจิตติ”
ลักษณะการแต่ง บันเทิงคดี โดยใช้การเขียนจดหมายเล่าเรื่องเป็นตอนๆต่อเนื่องกันไป เป็นจด ๑๘ ฉบับ
เรื่องย่อ นายประพันธ์เป็นนักเรียนนอกเรียนจบจากอังกฤษ มีความนิยมวัฒนธรรมฝรั่ง ชื่นชมผู้หญิงสมัยใหม่จนได้แต่งงานกับผู้หญิงทันสมัย ที่ขาดคุณสมบัติจึงภรรยาที่ดี ชีวิตประสบอุปสรรคแต่ในที่สุดปัญหาต่างๆก็คลี่คลายไป

เนื้อเรื่องย่อ

นายประพันธ์เขียนจดหมายถึงนายประเสริฐซึ่งเป็นเพื่อนรักของเขา นายประพันธ์เป็นนักเรียนนอกจากประเทศอังกฤษ เมื่อกลับมาถึงเมืองไทย พ่อของเขาหวังจะให้แต่งงานกับแม่กิมเน้ย แต่ประพันธ์ไม่ชอบใจการแต่งตัวของหล่อนที่ประดับประดามากเกินไปและดูเกินงาม จนทำให้เขาปลีกตัวออกไปจากการคลุ้มคลั่งจนได้พบกับแม่อุไร ซึ่งเป็นหญิงสาวหัวนอกด้านวัฒนธรรมตะวันตกเช่นเดียวกับประพันธ์ ทั้งสองถูกคอกัน มักพากันเที่ยวเตร่สม่ำเสมอ จนในที่สุดเกิดได้เสียกันจนแม่อุไรตั้งครรภ์ จึงจำเป็นต้องแต่งงานกันบนความไม่พอใจของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อแต่งงานไปนานๆนิสัยของแม่อุไรได้เปลี่ยนไปชอบข่มขามีต่อหน้าคนอื่น หยาบกระด้าง ไร้ซึ่งมารยาท จนหนักเข้าเธอเริ่มเห็นห่างประพันธ์ไปคบกับพระยาตระเวนนคร เสือผู้หญิงที่ประสงคิได้ผู้หญิงคนไหนยอมได้ทุกครั้งไป รวมถึงแม่อุไรที่ต้องหย่ากับประพันธ์ด้วยหวังว่าพระยาตระเวนนครจะให้เกียรติเธอราวภรรยาคนสำคัญ แต่กลับตาลปัตร ทางรักของแม่อุไรพังลงเมื่อพระยาตระเวนนครมีหญิงคนใหม่ เธอจึงกลับมาขอคืนดีกับประพันธ์ แต่ถูกปฏิเสธจนเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านชีวิตของนายประพันธ์ไป ทำให้เขาเริ่มคิดได้ว่าบางทีการดำเนินชีวิตแบบชาวตะวันตกนั้นมิสามารถใช้ได้กับวิถีแห่งความเป็นไทย ในที่สุดเขาได้พบกับนางสาวศรีสมาน หญิงสาวผู้ที่เขาคิดว่าจะเยียวยา และบำรุงชีวิตของเขาให้ฟื้นคืนมาได้ ส่วนแม่อุไรก็ได้พบรักกับหลวงพิเศษผลพานิช พ่อค้าผู้มั่งมี แม่หน้าตาของเขาจะมีได้หล่อเหลา แต่มีเงินมากพอที่จะซื้อความสุขให้กับแม่อุไรได้เช่นกัน เรื่องราวต่างๆ ได้จบลงด้วยจดหมายฉบับสุดท้ายแต่เพียงเท่านี้...

สรุปใจความสำคัญของจดหมาย หัวใจชายหนุ่ม

๑. ฉบับที่ ๑

นายประพันธ์ ประยูรศิริ ได้ส่งจดหมายถึงนายประเสริฐ สุวัฒน์ ซึ่งเป็นเพื่อนรักกันเป็นฉบับแรก เนื้อความในจดหมายกล่าวถึงการเดินทางกลับมายังประเทศไทยจากลอนดอนของนายประพันธ์ นอกจากนี้ยังบรรยายถึงความเสียใจที่ไปกลับประเทศไทยและการถูกบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง และได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางกลับภายในเรือโดยสาร คือ ได้พบปะกับผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ตนเองสนใจ แต่ต้องผิดหวังเนื่องจากหล่อนมีหวานใจมารอรับที่ท่าเรืออยู่แล้ว

คำทับศัพท์ : เร็สตอรั้งค์ คิวไลซ์ อันคิวไลซ์

คำแปล : โก๋

๒. ฉบับที่ ๔

จดหมายฉบับที่ ๔ นี้กล่าวถึง การกลับมาถึงประเทศไทย และการเข้ารับราชการซึ่งใช้เส้นแต่ไม่สำเร็จผล นอกจากนี้คุณพ่อของนายประพันธ์ได้หากรยาไว้ให้นายประพันธ์แล้ว หล่อนชื่อ กิมเน็ย เป็นลูกสาวของนายอากรเพ็ง ซึ่งพ่อของนายประพันธ์รับรองว่าเป็นคนดีสมควรแก่นายประพันธ์ด้วยประการทั้งปวง แต่ด้วยนายประพันธ์เป็นนักเรียนนอก จึงไม่ยอมรับเรื่องการคลุมถุงชน จึงได้ขอตัวแม่กิมเน็ยก่อน นอกจากนี้ในจดหมายได้เล่าถึง การพบปะกับผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ตนถูกใจที่โรงพัฒนากรด้วย

คำทับศัพท์ : แบชะเลอร์ ฟรี แฟแซ่น โฮเต็ล

สำนวนที่ได้ : เดินเข้าท้ายครัว หมอบราบคาบแก้ว คลุมถุงชน ลงรอยเป็นถ้ำประนม

๓. ฉบับที่ ๕

จดหมายฉบับที่ ๕ กล่าวถึง การได้เข้ารับราชการของนายประพันธ์ นายประพันธ์ได้เข้ารับราชการในกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ และนายประพันธ์ได้พอกับแม่กิมเน็ย หน้าตาของหล่อนเหมือนนายซุนฮูหยิน แต่ก็ยังไม่เป็นที่ถูกใจของนายประพันธ์ นอกจากนี้นายประพันธ์ได้เล่าถึงผู้หญิงที่เจอในโรงพัฒนากร หล่อนชื่อนางสาวอุไร พรรณโสภณ เป็นลูกสาวของพระพิณัฐพัฒนากร

๔. ฉบับที่ ๖

จดหมายฉบับที่ ๖ กล่าวถึง การได้นับพบแม่อุไร การไปเที่ยวในระหว่างงานฤดูหนาวทุกวัน ทุกคืน และได้บรรยายถึงรูปร่างลักษณะของแม่อุไร ว่าเป็นคนสวยน่ารัก และกล่าวว่า แม่อุไรงามที่สุดในกรุงสยาม แม่อุไรมีลักษณะเหมือนฝรั่งมากกว่าคนไทย มีการศึกษาคี โดยสิ่งที่นายประพันธ์ชอบมากที่สุดคือการเดินรำ ซึ่งแม่อุไรก็เดินรำเป็นอีกด้วย

คำทับศัพท์ : ปอปูลาร์ สัปเปียร์ เอคูเคชั่น โช
สำนวนที่ได้ : ทำตัวเป็นหอยจับแฉง ค้อนเสียมสามสี่วง

๕. ฉบับที่ ๕

จดหมายฉบับที่ ๕ กล่าวถึง การแต่งงานการแม่ๆไรโดยรีบรัด เนื่องจากสาเหตุการนัดพบเจอกันบ่อยครั้ง จนทำให้แม่ๆไรตั้งครรถ์ขึ้นมา การสู่ขอนั้นคุณพ่อได้ไปขอให้ท่านเจ้าคุณมหาดเล็กไปสู่ขอหลังจากแต่งงานทั้งคู่ได้ไปฮันนีมูนที่หัวหินด้วยกัน.

คำทับศัพท์ : ฮันนีมูน
สำนวนที่ได้ : โรงเรียนฝึกหัดเจ้าชู้ ชิงสุกก่อนห้าม

๖. ฉบับที่ ๑๑

ประพันธ์กลับกรุงเทพได้ ๓ อาทิตย์ มาอยู่ที่บ้านใหม่ บ้านใหม่ที่เขาคิดว่าไม่มีความสุขเลย ประพันธ์ได้เล่าให้พ่อประเสริฐฟังถึงตอนที่อยู่เพชรบุรีว่า ได้ทะเลาะกับแม่ๆไร แล้วเลยกลับกรุงเทพ มีเรื่องเข้าใจ มีปากเสียงกันตลอดจากลับ เมื่อมาถึงที่บ้านใหม่ ก็ต้องมีเรื่องให้ทะเลาะกัน แม่ๆไร ไม่อยากจัดบ้านขนของเพราะถือตนว่าเป็นลูกผู้ดี และนอกจากนั้นก็ยังมีเหตุให้เข้าใจกันเรื่อยๆ ไม่ว่าจะประพันธ์จะทำอะไร แม่ๆไรก็มองว่าผิดเสมอ

คำทับศัพท์ : หัวเมือง หน้ามูทุ บ่าว

๗. ฉบับที่ ๑๒

แม่ๆไรได้แต่งงานและสิ้นรักประพันธ์แล้ว แต่ประพันธ์ก็ยังทนอยู่กับแม่ๆไร ขอมฝืนรับชะตากรรมแม่ๆไรชอบไปเที่ยวและชอบไปคนเดียว พอประพันธ์ถามว่าไปไหน แม่ๆไรก็โกธจนเฉียว นานเข้าห้างร้านต่างๆก็ส่งใบทวงเงินมาที่ประพันธ์ ประพันธ์จึงเตือนแม่ๆไร แต่แม่ๆไรกลับสวนกลับมาว่า ประพันธ์ไม่สืบประวัติของเธอให้ดีกว่า และเธอก็จะไม่ปรับเปลี่ยนตัวเอง ประพันธ์จึงต้องไปขอเงินพ่อเพื่อใช้หนี้ต่อมาพ่อของประพันธ์จึงลงแจ้งความในหนังสือพิมพ์เรื่องจะไม่ชดใช้หนี้ให้แม่ๆไร เมื่อแม่ๆไรเห็นแจ้งความ จึงลงย้อนกลับบ้าง แล้วแม่ๆไรก็กลับไปอยู่บ้านพ่อของเธอ คุณหลวงเทพปัญหามาหาประพันธ์คุยเรื่องต่างๆกัน รวมถึงเรื่องแม่ๆไร ที่เที่ยว อยู่กับพระยาตระเวนนคร ด้วยความเป็นห่วงแม่ๆไร จึงส่งจดหมายไปกล่าวเตือน แต่ถูกฉีก เป็นชิ้นๆ กลับมา ต่อมาหลวงเทพปัญหามาหาประพันธ์ เพื่อบอกว่าแม่ๆไรไปค้างบ้านพระยาตระเวนนคร แล้ว และหลวงเทพก็รับธุระเรื่องขอหย่า ตอนนีประพันธ์จึงกลับมาโสดอีกครั้ง

สำนวนที่ได้ : เมฆทุกก้อนมีซบในเป็นเงิน อุทิศตัวเป็นพรหมจรรย์

คำศัพท์ : ฉิว

๘. ฉบับที่ ๑๑

ประพันธ์มีความสุขที่ได้กลับมาเป็น โสดอีกครั้ง ส่วนแม่ไรรู้ก็ไปอยู่กับพระยาตระเวนนคร พระยาตระเวนนครมีนางบำเรออยู่ถึง ๗ นาง และทั้งหมดก็แสดงฤทธิ์เวลาพระยาไม่อยู่ พระยาตระเวนจึงหาบ้านให้แม่ไรรออยู่อีกหนึ่งหลัง ประพันธ์ได้ย้ายตำแหน่งการทำงาน มาเป็นผู้ช่วยเจ้ากรมโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ ทางเสือป่า ประพันธ์ เข้าประจำกรมม้าหลวง

คำทับศัพท์ : อินเตอเร็สต์ อ็อกฟอร์ด เล็กเซอร์

คำศัพท์ : นางศุวิญา ผู้รั้ง หลวง

๙. ฉบับที่ ๑๕

ประพันธ์คิดว่างานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาคงจะสนุกมาก พระยาตระเวนก็สนุกเหมือนกัน เพราะไปไหนมาไหนเป็นชายโสด เนื่องจากพระยาตระเวนกับแม่ไรรังไม่ได้เป็นคู่เมียกันตามกฎหมาย ตอนนี้พระยาตระเวนติดผู้หญิงที่ชื่อสร้อย แต่แม่ไรรู้ก็ยังได้แต่นั่งเฉยไม่สามารถทำอะไรได้

สำนวนที่ได้ : ขนบปั้งครั้งก่อนดีกว่าไม่มีเลย

คำศัพท์ : กุณ แตรตรวจ หัวนอก

๑๐. ฉบับที่ ๑๗

ประพันธ์ไปอยู่ที่ค่ายตอนนี้ได้เลื่อนยศเป็นนายหมู่ใหญ่ขึ้น พอกลับบ้าน แม่ไรรู้ก็มาหาประพันธ์ที่บ้าน หล่อนมาอ้อประพันธ์ให้ซุบเสียงหล่อนอีกครั้ง เพราะหล่อนไม่มีที่ไป บ้านที่หล่อนเคยอยู่ พระยาตระเวนก็ยกให้แม่สร้อย จะไปหาพ่อ ก็เคยพูด อวดติดกับพ่อไว้ แต่ประพันธ์เห็นว่าให้หล่อนกลับไปอ้อพ่อจะดีกว่า หล่อนจึงไปอ้อพ่อแล้วก็ไปอยู่กับพ่อ

สำนวนที่ได้ : ซุดอู่

คำศัพท์ : เรียม

๑๑. ฉบับที่ ๑๘

แม่ไรรู้ได้แต่งงานกับหลวงพิเศษ ผลพานิช พ่อค้ามั่งมี ประพันธ์จึงคลายห่วง ส่วนประพันธ์ก็ได้รักชอบพอกับ นางสาวศรีสมาน ลูกสาวพระยาพิสิฐเสวก

สำนวนที่ได้ : เทวดาถอดรูป

คำศัพท์ : เพื่อนบ่าว

ข้อคิดคติธรรมที่ได้จากเรื่อง

๑. พฤติกรรมของนายประพันธ์เป็นพฤติกรรมที่เลียนแบบพฤติกรรมของปुरुชนที่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ทั้งความถูกต้องและผิดพลาด เปรียบเสมือนกับมนุษย์ที่สามารถผิดพลาดได้ตลอดเวลา แต่อย่าลืมนำความผิดพลาดนั้นมาใช้ในการแก้ไขตนเอง และปรับทัศนคติที่ผิดอยู่ให้ดีขึ้น จนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

๒. อย่าหลงวัฒนธรรมตะวันตกจนลืมนึกถึงแก่นแท้แห่งความเป็นไทย ควรเก็บสิ่งที่ดีมาปฏิบัติ แล้วเก็บสิ่งที่ไม่ดีไว้เป็นอุทาหรณ์ ขณะเดียวกันก็อย่าดูถูกบ้านเกิดเมืองนอนว่าหัวโบราณ เก่าคร่ำครึ เพราะวัฒนธรรมที่ดีงามของไทยนี้แลจึงสามารถจรจร โลงประเทศให้อยู่ได้มาสืบทุกวันนี้

๓. การแต่งงานของหนุ่มสาวที่มาจาก การชอบพอกันแค่เพียงเปลือกนอก ขาดการรู้จักและเข้าใจกัน อย่างแท้จริงย่อมไม่ยั่งยืนและอับปางลงอย่างง่ายดาย เช่นกรณีของประพันธ์ และแม่อุไรที่รักเร็วใจเร็ว ทำให้ความรักนั้นจบลงในเวลาอันสั้น

๔. การใช้เสรีภาพในทางที่ผิด โดยปล่อยเนื้อปล่อยตัวจนกระทั่งพลาดพลังซึ่งสูงก่อนห้ามจะต้องประสบชะตากรรมอันเลวร้าย ดังแม่อุไรที่ปล่อยตัวได้เสียกับประพันธ์ทำให้ไม่เป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย นำไปสู่การหย่าร้างกันวันข้างหน้า

๕. คนเราควรดำเนินชีวิตในทางยูติธรรม ดังเช่นประพันธ์ เขาไม่ชอบการใช้เส้นสาย แต่ไม่สามารถหางานได้ด้วยตนเอง จึงต้องยอมรับงานที่ผู้ใหญ่มากองให้ แต่ก็ได้ใช้ความสามารถของตนเองทำให้มีความก้าวหน้าในราชการ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงบริบาลบรมศักดิ์ในที่สุด

ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากเรื่อง

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

มีการเริ่มต้นเรื่องได้อย่างหลงไหลและน่าติดตาม อีกทั้งการดำเนินเรื่องก็ชวนให้ติดตามไปจนจบเรื่อง ส่วนภาษาในการเขียนจดหมายและการเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ รวมทั้งคำแสดงมากมาย สอดคล้องกับลักษณะของประพันธ์ผู้ยังอยู่ในวัยหนุ่มและเพิ่งกลับมาจากต่างประเทศใหม่ๆ นอกจากนี้เนื้อความของจดหมายก็เป็นมุมมองหรือทัศนคติตรงไปตรงมาเหมือนจดหมายส่วนตัวทั่วไป กลวิธีที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้หัวใจชายหนุ่มมีความสมจริงเป็นอย่างยิ่ง และสามารถสื่อแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้แจ่มแจ้งชัดเจน

คุณค่าด้านเนื้อหา

มีการสร้างตัวละครได้อย่างสมจริง แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของปुरुชนที่มีทั้งสิ่งที่ถูกต้องและผิดพลาด และมีทั้งความสมควรและไม่สมควร โดยมีลักษณะที่สมจริง สมเหตุสมผล โดยประพันธ์ถือเป็น

คนที่มีแนวคิดสมัยใหม่ซึ่งบางครั้งตรงกันข้ามกับความเป็นไทยที่เหมาะสม แต่ยังสามารถกลับตัวกลับใจมาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ จึงมีความสมบูรณ์ทั้งตัวละคร และเนื้อหาของตัวละครด้วย

คุณค่าด้านสังคม

บทกวีย่อมสะท้อนสภาพสังคมของกวีตามมุมมองของกวี ซึ่งสามารถเข้าถึงสังคมไทยในสมัยรัชกาลที่ ๖ ซึ่งแตกต่างกับสังคมยุคปัจจุบันอย่างมาก ทั้งในด้านการปกครองที่กล่าวไว้ในเรื่องว่า “ท่านว่าชายของได้คืออะไรๆ ก็จะเป็นอะไรไม่ได้ นอกจากขุนนางกรมท่าซ้าย ทั้งกว่าจะได้เป็นหลวงก็อีกหลายแล้วอาจจะเป็นหลวงตั้งแต่อายุ ๓๐ เมื่ออายุ ๔๕ จึงได้เป็นพระ แล้วก็ยังเป็นพระจนทุกวันนี้ และไม่แลเห็นทางที่จะเป็นพระยาด้วย” แสดงให้เห็นว่าบ้านเมืองในอดีตกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งสภาพจิตใจคนในสมัยต่างๆ ก็แตกต่างกันไปด้วย ทางที่ดีหากเราสามารถกระทำความดีได้ ไม่ว่าจะอยู่ในยุคสมัยใดก็ตาม ก็ควรหมั่นทำความดีไว้ เพราะแม้ตัวได้วายลง แต่ความดีมิได้วายตามไปด้วยอย่างแน่นอน